

חג הסוכות

שנת תשפ"ו

שנה ב'
גליון ל"ח

בחדש חג הסוכות

דזינלא

א טויער צום היכל
פונעם דרך החסידות

מתוך שיעוריו ושיחותיו של האדמו"ר מקאסוב זצ"ל

גליון
מוגדל ומורחב
מאמרי
חג הסוכות
בלשה"ק

ער ב... דארט זאגט ער ד... ד... אא"וו, צוביסלעך הייבט ער אן צוזאמשטעלן אותיות, ביז ער הייבט ענדליך אן צו רעדן האלבע צוהאקטע ווערטער, וואס דאס האט א מורא'דיגע זיסקייט און א חן, די מאמע קוועלט פאר נחת פון יעדע אות און יעדע האלבע ווארט וואס דאס קינד רעדט שוין.

אבער ווידעראמאל, דאס הייסט נאך זיכער נישט גערעדט! ווייל דאס זענען דאך באמת נישט קיין ריכטיגע ווערטער פון א געבויעטע שפראך, און קיינער אויסער אפשר די נאנטע ארומיגע האבן נישט קיין מושג וואס ער זאגט, נאר דאס זענען אזעלכע סיגנאלן וואס נאר די מאמע און די נאנטע פונעם קינד קענען פארשטיין בערך וואס ער מיינט צו זאגן, דאס איז נישט קיין שפראך פאר זיך; נאר דאס זענען סיגנאלן געבויט אויף די שפראך וואס מ'רעדט ביי אים אין שטוב, ווייל דאס קינד האט נאך דערווייל נישט די ריכטיגע כלים ארויסצוברענגען די ריכטיגע ווערטער פון מויל.

דער טיטל 'מדבר' באקומט מען נאך אסאך פאר מען קען בכלל רעדן

ווען דאס קינד ווערט פינף-זעקס יאר אלט, הייבט ער שוין נארמאל אן צו רעדן פליסיג און זיינע ווערטער זענען שוין גוט געבויעט, ער זאגט שוין ארויס ווערטער מיט א ריכטיגע באדייט וואס יעדער קען קלאר פארשטיין וואס ער וויל און וואס ער זאגט, ער קען זיך שוין ריכטיג ארויסברענגען מיט זיין דיבור, וואס ווי מיר האבן מסביר געווען [אין פאריגן גליון] איז דאס די חשיבות פון א 'מדבר', אז ער קען ארויסברענגען זיינע אינערליכע געדאנקען און געפילן דורך זיין דיבור.

אויבנאויף קוקט אונז אויס אז עס קומט זיך פאר די עלטערן א "מזל טוב" - יעצט איז דאס קינד געווארן א 'מדבר'! ביז יעצט האט ער נאכנישט געקענט 'רעדן', און כאטש אז זיין

פרנס הגליון

נתנדב ע"י ידידנו העומד תמיד לימינינו
מ"ה אליעזר דוד חיימאאוויטש הי"ו
לע"נ חי שרה בת יקותיאל ארי' ע"ה

"כ"ב אותיות התורה" (ב)

וועלכע סוד באהאלט זיך אין די אל"ף בי"ת?

א מענטש הייסט א מדבר נאר פאר ער הייבט אן רעדן | רעדן אן שכל הייסט נישט גערעדט | רעדן נארישקייטן איז נישט מער ווי שיחת חיות ועופות | וואס איז די העכסטע מדרגה אין דיבור | די קלוגסטע דיבורים קומט נישט צו די "אלף בית" פון א אידיש קינד | מיט די כ"ב אותיות קען מען שאקלען וועלטן | די גאנצע בריאה עקזיסטירט נאר דורך צירופי אותיות | באלייכט די אותיות ביים דאווענען און לערנען

אריינפיר

אינעם פאריגן גליון האבן מיר ארויסגעברענגט די געוואלדיגע חשיבות פון א מדבר אז ער האט א כח ארויסצוברענגען זיין שכל און זיינע מחשבות מיט'ן רעדן, וואס מיט דעם איז ער דער חשוב'סטער פון דער גאנצער בריאה.

מיר האבן אויך ארויסגעברענגט די באזונדערע חשיבות פון לשון הקודש, און ערקלערט אז כאטש די אומות העולם האבן אויך א שפראך וואס זיי נוצן צווישן זיך, איז דאס אבער נאר ווי סיגנאלן וואס זיי האבן אפגעמאכט צווישן זיך כדי זיי זאלן זיך פארשטיין, אבער די אותיות און ווערטער פון לשון הקודש האבן אין זיך אן עצמיות'דיגע קדושה.

יעצט וועלן מיר ממשיך זיין ארויסצוברענגען די אמת'ע חשיבות פון א איד וואס נוצט דעם כח הדיבור פאר דברים שבקדושה, און מסביר זיין אז דער עיקר מעלה פון קענען רעדן איז צו נוצן די הייליגע אותיות התורה מיט וועלכע דער אויבערשטער האט באשאפן אלע וועלטן, און באהעפטן די העכערע כח פון די נשמה מיט די פיזישע 'כלים' פונעם גוף וואס ברענגען ארויס די ווערטער.

א

ווען ווערט מען אנגערופן א 'מדבר'

פון ווען גייט דער מענטש אריין אין די קאטעגאריע פון 'מדבר'

כדי צו פארשטיין אז אין דער מעלה פון 'מדבר' אליין זענען אויך דא פארשידענע דרגות, און נישט יעדער איינער וואס קען זעצן ווערטער איז שוין אין די העכסטע דרגה פון 'מדבר', וועלן מיר ברענגען א פשוט'ע ביישפיל וואס יעדער קען אליינס זען:

ווען א קינד ווערט געבוירן קען ער נאכנישט רעדן אפילו איין אות, נאר וויינען קען ער... אבער

ווען א קינד ווערט געבוירן קען ער נאכנישט רעדן אפילו איין אות, נאר וויינען קען ער... אבער יעדער איינער פארשטייט אז אין זיין וויינען ליגט א משמעות.

נאכנישט ארויסרעדן קיין איין איינציג ווארט פון מויל. וואס איז טאקע דער פשט דערפון? לכאורה וואלט מסתבר געווען צו זאגן אז ווילאנג א מענטש קען נאכנישט רעדן איז ער נאך אין די נידריגערע דרגה וואס דאס איז 'חי', ווייל די מעלה פון 'מדבר' מעסט זיך לכאורה אינעם פיזישן אפטייטש פון רעדן!

נאר דא קומען מיר צו צום עיקר פינטל, אז א 'מדבר' האט אסאך א טיפערע משמעות ווי סתם קענען זעצן ווערטער. ווייל באמת הייסט א מענטש א 'מדבר' נאך אסאך פאר ער הייבט בכלל אן צו קענען רעדן, ווייל ער האט שוין דעם אינערליכן כח הדיבור! און אויב אזוי איז די זעלבע אויך פארקערט, אז נישט יעדער איינער וואס קען ריכטיג זעצן ווערטער הייסט א 'מדבר'! ווייל די אמת'ע באדייט פון א 'מדבר' מיינט אסאך טיפערס ווי סתם זעצן ווערטער, נאר דעם כח פון ארויסברענגען זיין פנימיות'דיגע שכל מיט ווערטער.

'מדבר'... כאטש ער קען נאכנישט ארויסרעדן קלאר קיין אות, ווער רעדט נאך א ווארט, קיינעם וועט נישט איינפאלן אז א פיצל קינד איז בלויז אין א דרגה פון 'חי', ווייל זיין 'שפראך' איז געבויעט בלויז אויף אומפארשטענדליכע סיגנאלן, און נאר ווען ער הייבט אן צוזאמנעמען ווערטער לויט די ריכטיגע כללים פון רעדן, ערשט דאן באקומט ער א חשיבות פון א 'מדבר'. דאס איז נישט ריכטיג! פון די ערשטע רגע אהן איז ער אין די דרגה פון 'מדבר', אפילו ער קען

טאטע מאמע האבן אפילו ביז יעצט אויך געקענט וויסן און פארשטיין פון זיינע סיגנאלן וואס ער וויל, האט ער אבער למעשה נאכנישט גערעדט א נארמאלע שפראך, און נאר יעצט ווען זיינע ווערטער זענען שוין געבויעט ריכטיג רעדט ער ווי עס דארף צו זיין, אה... יעצט איז ער שוין ענדליך א 'מדבר'!

איז דאס ריכטיג? ניין! ווייל א מענטש וואס ווערט געבוירן הייסט שוין לכתחילה פון די ערשטע רגע א

ב

רעדן איז א נשמה'דיגע פעולה

וואס איז פארשטענדליך צווישן זיי, נאכמער, מיר זעען אפילו אז עס זענען געווען הייליגע תנאים וואס האבן פארשטאנען שיחת חיות ועופות, און זיי האבן געקענט וויסן וואס א בעל חי וויל זאגן מיט זיינע קולות, מיט דעם אלעם הייסט א בעל חי נישט קיין 'מדבר', ווייל זיין 'רעדן' איז נישט מער ווי א פיזישער כח פון סיגנאלן און סימנים וואס געבן צו פארשטיין וואס ער וויל - צו ער איז הונגער, און ער דארף עסן, צו ער איז דערשראקן פאר א פארצוקנדע חיה וואס לאקערט נאך אים, אא"וו. אבער זייערע קולות האט גארנישט מיט'ן שכל צו טון.

דאקעגן דער מענטש האט יא שכל, ער האט א נשמה, ער האט א העכערע כח וואס ווערט א שותף מיט'ן רעדן, ממילא הייסט ער טאקע א 'מדבר', ווייל דער משמעות פון 'רעדן' מיינט מקשר צו זיין דעם העכערן כח הנשמה מיט די פיזישע כח הגוף וואס ברענגט ארויס מיט ווערטער וואס די שכל פארשטייט.

קומט אויס אז ווען א שוטה רעדט סתם ווערטער, וואס האבן נישט קיין שום באדייט, אודאי איז ער אויך א 'מדבר', קוק - ער רעדט... אבער אויב ער רעדט אן קיין שכל, איז דאך פשוט אז דאס איז נישט מער ווי א סימן אז זיין פיזישע כח פון רעדן איז אין ארדענונג... זיין גוף איז בסדר, זיין צונג ארבעט געהעריג... אבער למעשה איז דאס ווייט כרחוק מזרח ממערב פון די אמת'ע מעלה פון 'מדבר' וואס קניפט צוזאם די העכערע כח פון די נשמה מיט דעם כח פונעם גוף, און זיין דיבור איז נישט מער ווי פשוט'ע סימנים וואס בהמות און חיות האבן אויך צווישן זיך.

עס ווענדט זיך וואס מען רעדט...

יעצט לאמיר גיין א שטאפל ווייטער. אויב די מעלה פון 'מדבר' איז צוזאמגעשטעלט פון צוויי כוחות: די כח הנשמה מיט'ן כח הגוף, קומט אויס אז יעדעס מאל וואס א מענטש רעדט ארויס א ווארט פון מויל, קען עס זיין עפעס וואס קומט פון א העכערע פלאץ פון די נשמה, אדער קען נאר זיין אז דאס זענען פשוט'ע קולות פון זיין גוף, מיט בלויז א משהו שכל וואס ליגט אין דעם.

מיט דעם איז דער מהר"ל מסביר, אז א קליין קינד קען נאכנישט רעדן, כאטש ער איז הונדערט פראצענט געזונט און אלע זיינע פיזישע כוחות זענען אקטיוו, אבער וויבאלד זיין שכל איז נאכנישט אנטוויקלט, פעלט אים דער כח פון רעדן, ווייל ווי געזאגט, דער כח פון 'מדבר' איז צוזאמגעשטעלט פון דעם גוף מיט די נשמה אינאיינעם, און די נשמה איז די רוחניות'דיגע שכל וואס דער אויבערשטער האט אריינגעלייגט אינעם גוף, וואס נאר צוזאמען מיט דעם שטעלט זיך אויס א כח פון דיבור.

דא קומט אויס א מורא'דיגע יסוד: **עס קען זיין א מענטש זאל רעדן פיזיש, אבער עס הייסט נישט גערעדט!** אויב זיין רעדן קומט נישט צוזאמען מיט'ן כח השכל, איז זיין רעדן נישט מער ווי א פיזישע כח צו קענען ארויסברענגען מיט קלאנגען און מיט א חיתוך האותיות וואס ער וויל, און דאס איז פונקט ווי א בהמה אדער חיה וואס האט אויך דעם פיזישן כח צו לאזן הערן קלאנגען און סיגנאלן...

דער אמת'ער כח פון דיבור איז ווען די נשמה איז א שותף אינעם דיבור! ווען דאס רעדן גייט אין א שותפות'דיגע ארבעט פון די גשמיות'דיגע כלי הדיבור צוזאמען מיט דער רוחניות'דיגער שכל, אט דאן הייסט דער מענטש א 'מדבר', און דאס איז די ספעציעלע מעלה וואס דער מענטש האט באקומען, ווי מיר האבן שוין דערמאנט אז אויפ'ן פסוק (בראשית ב ז) **"ויפה באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה"** זאגט דער תרגום: **"והות באדם לרוח ממלא"** - "און דער מענטש האט באקומען א גייסט פון רעדן", דאס ווייזט אז די ספעציעלע מעלה פון 'רעדן' האט דער מענטש נאר באקומען נאך וואס דער אויבערשטער האט אריינגעבלאזן אין אים א העכערע נשמה, ווייל דאס איז דער הויפט כח פון קענען רעדן!

רעדן אן קיין שכל איז גארנישט אנדערש ווי די סיגנאלן פון די בהמות און חיות

מיט דעם איז דער מהר"ל מסביר, אז אפילו די בהמות און חיות האבן אויך א שפראך, און זיי קענען ברומען און מאכן אלע סארטן קולות

דער דיבור פון א מענטש ווערט צוזאמגעשטעלט פון זיין גוף און נשמה

וואס איז טאקע די סיבה פארוואס א קליין קינד קען נאכנישט רעדן, כאטש ער איז באשאפן געווארן אלס א מדבר?

דער הייליגער מהר"ל איז מסביר (גבורות ה' פרק כח, וע"ע שם בפס"ד וב'נתיב הלשון' פ"ו) אז דער כח פון רעדן איז א שילוב פון צוויי זאכן: איינס - א פיזישער כח צו קענען ארויסברענגען ווערטער מיט'ן מויל, וואס דאס איז א גשמיות'דיגער כח וואס קומט פונעם גוף, און דאס האט צו טון מיט די פינג אברים מיט וואס מען ברענגט ארויס די ווערטער [ליפן, ציינער, צונג, אא"וו]. צוויי - א שכל'דיגער כח צו קענען רעדן מיט קלוגשאפט און פארשטאנד, וואס דאס איז א רוחניות'דיגער כח וואס קומט פון די נשמה.

מסודרת מיל לשתות
שיעורים ושיחות, שיעורי הלכה,
דברות קודש, קולו בקודש

**מאת מור הרה"ק
מקאסוב זי"ע**

על ירח האיתנים באופן מסודר
דבר דבר על אופניו על

קול שפה ברורה
718-400-7750#

#3 ראש השנה	#2 הכנה ליום טראים	#1 חודש אלול
#6 סוכות	#5 יום כיפור	#4 עשרת תשובה
#8 קולו בקודש	#7 הושענא ושתות תורה	

פון די כ"ב אותיות ווערט צוזאמגעשטעלט וועלטן

די חשיבות פון 'מדבר' איז זיך אויסצוקענען אין די אמת'ע 'אותיות'

יעצט אז מיר האבן ארויסגעברענגט דעם געוואלדיגן
כח פון די כ"ב אותיות, לאמיר פרובירן דאס צו
פארשטיין אויף א טיפערע פארנעם.

מיר האבן שוין דערמאנט וואס דער הייליגער
אריז"ל לערנט אונז, אז נישט נאר אין די ווערטער
פון תורה און תפילה זענען דא אותיות, נאר אויך
די גאנצע בריאה באשטייט פון צירופים פון די
הייליגע צוויי און צוזאמציג אותיות מיט וואס דער
אויבערשטער האט אלעס באשאפן.

וואס איז דאס 'צירופים' פון אותיות? דאס איז א
הייליגער און העכערער צוזאמסטעל פון אותיות,
וואס איז אונקעגעשטעלט געווארן דורכ'ן באשעפער
אליין ביי בריאת העולם, און יעדע זאך אויף דער
וועלט באשטייט נאר פון די צירופי אותיות.

דער תולדות יעקב יוסף (פרשת בראשית ד"ה יתבונן
המשכיל וידע המבין) ברענגט די גמרא (ברכות נה) אז
בצלאל האט געקענט מצרף זיין די אותיות מיט
וואס דער אויבערשטער האט באשאפן די וועלט,
און אזוי האט ער געקענט בויען דעם משכן מיט
אלע כלים, גענוי לויט ווי דער אויבערשטער האט
דאס אויסגעשטעלט אויפן בארג סיני. ווייל כאטש
די גאנצע וועלט קוקט טאקע אויס א שטיק גשמיות,
ליגט אבער דערין באהאלטן די הייליגע 'צוזאמסטעל'
פון אותיות, וואס דאס איז די גאנצע עקזיסטענץ פון
יעדע זאך אין דער בריאה. ווען א מענטש הייבט
זיך אויף צו די הויכע דרגה פון 'מדבר', קען ער
צוזאמסטעלן די אלע אותיות לויט'ן פונקטליכן סדר
און מיט דעם בויען וועלטן!

דאס איז אויך וואס חז"ל (יומא עג: ועוד) זאגן, אז
אויף די 'אורים ותומים' זענען געווען אויפגעשריבן
אלע אותיות, און ווען מען האט געפרעגט א שאלה
פון די אורים ותומים האבן אויפגעלאכטן פארשידענע
אותיות, און דער כהן גדול האט מיט רוח הקודש
פארשטאנען וויאזוי **מצרף צו זיין די אותיות** כדי
צו באקומען א קלארע תשובה צו מען זאל טון די
זאך אדער נישט.

עס איז איבריג צו זאגן אז קיין שום שפראך אויף
די וועלט, און קיין שום פאלק אויף דער וועלט, האט
נישט אזעלכע אותיות וואס שטעלן זיך אויפאיינמאל
אויס, אין אזא סדר צו אין אזא סדר, וואס ברענגט
א קלארע ענטפער גראד פון הימל אז ער זאל וויסן
וואס ער זאל טון... דאס איז א העכערע כח וואס
קומט פון דעם 'אור' וואס ליגט אין יעדן אות, און
ווען א חדר יונגל זאגט נאר ארויס "אלף בית" רירט
ער זיך אן מיט אט דעם הייליגן כח!

נאר מיט די אותיות התורה קען מען רעדן לויט א באשטימטע סדר

דער הייליגער דגל מחנה אפרים ברענגט (ליקוטים
מדור החלומות) אז איינמאל, יו"ט סוכות, האט ער
געזען זיין זיידן דער בעש"ט הק' זי"ע אין חלום,
און פון האט געבעטן זיין זיידן אז ער זאל לערנען
מיט אים תורה, האט אים דער בעש"ט הק' געזאגט:
"האסט נאך צייט, ווייל דו וועסט א"ה מאריך ימים
זיין". און אויף דערווייל האט ער אים געזאגט אז ער
וועט לערנען מיט אים די אותיות פון די 'אלף בית'.

עס איז דאך פשוט אז דער הייליגער
דגל מחנה אפרים האט שוין געקענט
דעמאלטס די אלף בית וואס מיר קענען,
און עס איז אים נישט געווען קיין חידוש
וויאזוי מען זאגט א' און וויאזוי ב'... נאר
זיין הייליגער זיידע דער בעש"ט הק'
איז אים דעמאלטס געקומען מגלה זיין
די טיפערע משמעות וואס ליגט אין די
אותיות, דער כח וואס נעמט ארום די
גאנצע בריאה, וואס די העכסטע מלאכים
קענען נישט משיג זיין!

אזוי שרייבט אויך דער הייליגער 'מאיר
נתיבים' - הרה"ק ר' מאיר מרגליות זי"ע
- פון די אריות שבחבורה פונעם הייליגן
בעש"ט זי"ע אין זיין ספר הקדוש 'סוד יכן
ובועז' (פרק ב), אז ער האט מקבל געווען
פונעם בעש"ט הק' די ריכטיגע כוונה פון
לערנען תורה לשמה, אז דאס מיינט אז
בשעת מען לערנט זאל מען זיך באהעפטן
בקדושה וטהרה מיט די הייליגע אותיות
"בכח ופועל בדיבור ומחשבה" און זיך
אינגאנצן אנקניפן אין די ליכטיגקייט פון
די אותיות התורה וואס גיסן א שפע פון
אור און פון "חיות אמיתית נצחיות".

דער מאיר נתיבים זאגט נאכמער, אז
ווען מען איז זוכה צו ווערן ממש ווי
איינס מיט די אותיות התורה, קען מען
פון די אותיות אליין פארשטיין זאכן
וואס גייען געשען בעתיד, ממש אזויווי
די אותיות פון די אורים ותומים! און ער
פירט דארט אויס אז דאס איז געווען די
נהגה פונעם הייליגן בעש"ט אליין, אז ער
האט זיך אזוי מדבק געווען אין די הייליגע
אותיות התורה, ביז דער אויבערשטער האט
אים דורכדעם מגלה געווען סודות וואס ער
אנטפלעקט נישט פאר קיינעם.

באלייכטן די כ"ב אותיות ביים לערנען און דאווענען

ווער עס קוקט אביסל אריין אין די הייליגע
ספרי חסידות זעהט אז דער נקודה ווערט שטארק
ארויסגעברענגט אלס איינע פון די הויפט יסודות
פונעם בעש"ט הק' זי"ע, אז מען זאל זיך מדבק זיין
אין די קדושת האותיות אויפן שטערקסטן פארנעם
ווייל דאס איז דער **סוד** און דער **יסוד** פון דער
גאנצער בריאה.

עס איז באקאנט דער טייטש פון דער בעש"ט הק'
(עי' דגל מחנה אפרים, נח, ד"ה ופתח התיבה בצידה תשים, ועוד
רבות) אויף דעם פסוק אין פרשת נח: **"צַהַר תִּעֲשֶׂה
לְתִכְהָה -** אז ביים דאווענען און לערנען זאל יעדעס
'ווארט' פון תורה און תפילה לייכטן! נישט אבי
געזאגט א ווארט; נאר **"הראנו אות לטובה"**, יעדעס
אות איז עפעס א וואונדערבארע אור וואס לייכט
אין אלע עולמות, און מען דארף זיך באהעפטן אין
דעם, ווייל אזוי ווערט מען אמת'דיג באהאפטן צום
אויבערשטן!

אודאי רעדט מען דא פון העכערע מדריגות
פון גרויסע צדיקים וקדושים וואס האבן זיך אזוי
דערהויבן זייער נשמה, אז אין יעדן אות האבן זיי
געזען דעם ליכטיגן אור וואס דער אויבערשטער

חסיד'יש גערעדט... תמצית החידושים ומושגים בחסידות שלמדנו במאמר זה

■ **א קליין קינד וואס קען נאכנישט רעדן,
הייסט א 'מדבר', ווייל ער האט שוין די
נשמה פון א מדבר.**

■ **דער כח פון דיבור איז צוזאמגעשטעלט
פון דעם פיזישן חלק פון רעדן און פון די
נשמה.**

■ **די מעלה פון 'מדבר' ווענדט זיך לויט ווי
שטארק זיין דיבור איז אנגעבינדן אין דעם
כח הנשמה.**

■ **יעדע אות פון די תורה איז אן אור פון
באשעפער אליין, וואס האט אן אייגענע
קדושה אין זיך.**

■ **ווען א קינד זאגט אלף בית, איז ער אויף
א פיל העכערע מדריגה פון א 'מדבר', ווי
א מענטש וואס רעדט די קלוגסטע דברי
חכמה.**

■ **ווען גרויסע צדיקים זענען זיך מתדבק
אין די אותיות התורה, קענען זיי דערמיט
דערגרייכן גאר הויכע השגות.**

■ **אפילו פשוט'ע מענטשן וואס זענען זיך
מתבונן אין די קדושה פון די כ"ב אותיות,
ווערט זייער נשמה דערהויבן.**

■ **ביים לערנען תורה און דאווענען דארף
מען זיך מתבונן זיין אז די אותיות אליין
האבן א געוואלדיגע קדושה.**

האט דערין אריינגעשטעלט, און זיי האבן טאקע
געקענט דרייען מיט די עולמות עליונים, ווייל זיי
האבן געוואוסט די 'צירופים' פון די אותיות ביי
בריאת העולם; דאס איז א מדריגה וואס אונז פשוטי
עם האלטן נאכנישט דערביי.

דער עיקר וואס אונז פשוט'ע מענטשן קענען
ארויסנעמען, איז אז די אותיות התורה זעלבסט
האבן גאר א טיפע משמעות, דאס איז נישט סתם
ווי ווערטער פון א שפראך וואס מען דארף נאר וויסן
די באדייט פונעם ווארט און נישט מער, נאר יעדעס
ווארט תורה און יעדעס ווארט פון תהלים וואס א
איד זאגט איז א **מורא'דיגע צוזאמסטעל פון אותיות
וואס איז מרעיש עולמות!** פשוטו כמשמעו!

כאטש מיר האבן נישט די העכערע השגות פון די
הייליגע צדיקים, און אפילו מיר ווייסן נישט גענוי
וואס די אותיות מיינען אין די עולמות עליונים,
דארפן מיר אבער כאטש וויסן אז דאס האט גאר
א ספעציעלע באדייט, און בלויז מיט'ן זאגן א ווארט
תורה און תפילה טוט מען אויף געוואלדיגע זאכן
אויבן אין הימל. דאס אליין אז מען ווייסט דערפון,
און ביים דאווענען און לערנען איז מען זיך מתבונן
אז יעדע אות האט א געוואלדיגע קדושה פאר
זיך, דערהייבט דאס די תורה און תפילה אויף א
געוואלדיגע פארנעם.

זמן שמחתנו - בל יתערב זר

תועלת הנסיונות בכל ימות השנה,
ושייכותה לגודל השמחה בחג הסוכות

בו יבואר סיבת התגברות הנסיונות בדורינו - דור האחרון עקבתא דמשיחא

הננו עומדים אנו קרוב לימים גדולים של שמחה והשפעה, ימי חג הסוכות ושמחת בית השואבה. ידוע ומפורסם מה שאמרו חז"ל אשר בחג הסוכות זוכים אנו לישיב בסוכתו של רבש"ע, עם חיבוק של אהבה מאת אבינו שבשמים בבחינת 'וימינו תחבקני'. ועוד שמחים אנו בימים אלו בשמחת בית השואבה, שעליה אמרו חז"ל שמשם שואבים רוח הקודש, השפעות והארות לכל ימות השנה כולה. וידוע ומבואר שהוא המשך ישיר וקשור לעבודתנו הנעלית בימי ראש השנה ויום הכיפורים, שכל עבודת חודש זה חטיבה אחת היא, שעניינה כרוכים זה בזה.

והענין צריך ביאור, מהו הקשר וההמשך בין ימי הדין - ראש השנה ויום הכיפורים, שבהם אנו עומדים ביראה ובאימה, מטהרים ומזככים את עצמנו ומצפים שתשובתנו תתקבל ברצון לפניו יתברך, ובין הימים שלאחריהם - ימי הסוכות, שבהם נשפכת עלינו אהבה, הארה והשפעה מלמעלה, המלוות אותנו למשך כל השנה כולה.

שאיפות גדולות מול נסיונות הדור

ונקדים במציאות כאובה המצויה אצל המוני בית ישראל, והוא מה שאנו רואים כי רבים מבני הדור הצעיר, בחורים ואברכים בראשית דרכם, יש בלבבם שאיפות גדולות ועצומות ולבם בוער לעבודת ה', עד שלפעמים אפשר לומר על בחור או אברך צעיר כי נראה הוא כמי שעומד להאיר את כל העולם ולהיות בעל מדרגה והשגה גדולה, אולם לא יארכו הימים, ופתאום נראה כאילו נפל היסוד ונפל עמו כל הבנין, ולא נשתייר מכל שאיפותיו מאומה, ונעשה איש פשוט ככל ההמון עם.

ובאמת אין זה נוגע אל הצעירים בלבד, אלא דבר זה שייך לכל אדם ולכל גיל, כי לכל אחד יש זמנים אשר מתעוררים בקרבו רגשי קדושה עם רצונות חזקים להתעלות בתורה ובעבודה, ואולם לא יעבור זמן רב וכל אותו האור והחשק יתמוגג, ולא יישאר מכל אותן שאיפות אלא זכרון חביב עם מעט כאב ואכזבה. על כן עלינו להתבונן, מהו אשר נעשה כאן, ואיך יתכן אשר לאחר שנתמלא הלב ברצונות כנים, לפתע נכבה האור ונתבטל החשק, עד אשר נופלים כל השאיפות, ומה היא העצה אשר תעמוד לנו לקיים את הרצונות והשאיפות, להיותם עומדים לאורך ימים ושנים.

וההסבר הפשוט בכל זה הוא, כי העולם מלא נסיונות וקשיים, והם לשטן לנו בעת אשר נבקש לעבוד עבודת ה' באמת ולחיות חיים של קדושה וטהרה. ובפרט בדורנו אנו, אשר הרחובות והאוויר מלאים טומאה וזוהמא, ויש לכל אחד מאתנו נסיונות נוראים בענייני קדושה ובענייני תאוות הגשמיות, עד אשר לא יארכו הימים והאדם נחלש ונשבר, ונדמה לו כי אין עוד בכוחו לעמוד במערכה. ובפרט כאשר מתעוררת בקרבו פליאה עצומה, מפני מה נותן הקב"ה כ"כ כח ועוז כביר לסטרא אחרא כנגד דור חלוש ודל כמונו, ועל כן מסיק האדם בדעתו, שבהכרח מלמעלה אין מבקשים מאתנו גדולות ונצורות, ובדורנו זה שוב לא נועדנו להיות בעלי השגה ובני עליה כבדורות הקודמים, שהיה אם היה חפץ ה' בנו, לא היה שולח לנו מניעות ונסיונות כאלה, בשעה שכל חפצנו ורצוננו הוא אך ורק לעשות רצונו ולעבדו בלב שלם.

וממילא מוטל עלינו לשנות את מביטנו על מהות הנסיונות אשר הם מנת חלקנו בעוה"ז, כי רק בהעמדת

המבט הנכון והאמיתי עליהם, ובהבנה ישרה מהי כוונת הבורא ית"ש בשלחו אותם לנו, אזי נזכה לקבל כוחות לעמוד נגדם, ולא ניבהל ולא נרתע מפניהם, ולא יחלשו ידינו מעבודת ה' על ידיהם.

כח ההתלהבות בעבודת ה' הבא מן היצר הרע

ולבאר הענין יש להקדים יסוד גדול ועמוק ממרן המגיד הגדול ז"ע המובא רבות בספרי תלמידיו, המיוסד על דברי הזהר"ק (ה"א קלח). כי 'אלמלא יצר הרע חדושתא דשמעתא לא הוי', שמקור התענוג וההתלהבות בקיום תורה ומצוות הוא מהיצר הרע. ונביא דברים ככתבן שכתב תלמידו הגדול הרה"ק מזלמאטוב ז"ע בספה"ק 'אורח לחיים' (פר' בראשית) בשמו, וז"ל: 'הרב בוצינא קדישא מו"ה דוב בער זללה"ה אמר פירוש גמרא בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין (קדושי' ל), והלא אין המשל דומה לנמשל, כי בבשר משימים תבלין, והעיקר הוא הבשר ולא התבלין, וכאן אמר שהתורה היא התבלין, ואמר שהאמת הוא כן שהיצר הרע הוא העיקר, וצריך האדם לעבוד הש"י בהתלהבות הנמשך מיצה"ה, ואמר שזהו פירוש מה שאמרו ר"ל במסכת יומא (טו): כשמסרו בידם יצרא דעבירה אפילו ביעתא בת יומא לא אשתכח, דהנה יש עיתים שהם מוכנים מעצמם לעבודת הש"י, כגון בשבתות וימים טובים בלי הכנת אדם, וביעתא לשון ביעותא, לשון תפילה, ר"ל כשמסרו בידם יצרא דעבירה, לא היתה להם התלהבות כלל, ואף תפילות שהם בשבתות וימים טובים, שהקדושה באה מלמעלה, והם מוכנים מעצמם, וזהו ביעותא בת יומא, שהיום גרם, לא אשתכח, מפני שלא היתה להם שום התלהבות כלל, ונמצא באמת שהיצר הרע הוא העיקר, שיקח התלהבות היצר לעבודת הש"י, והתורה היא המורה דרך ובאמת כמו תבלין, עכ"ד בקיצור ודפח"ח.

וענין זה הוא מפלאי תמים דעים של הבורא כל עולמים, שהאור האלוקי המאיר לאדם מלמעלה עובר בראשונה דרך הסט"א ויחילויות, והאדם מקבל את כח התעוררות הראשון מצד היפוך הקדושה, ורק אח"כ יכול ע"י זה הכח לבוא אל הקדושה ועבודת ה'.

וכל ענין זה צריך ביאור רב, אמאי עשה הש"י ככה שיעבור השפע דרך הקליפה והסט"א, ויצטרכו אח"כ להתייגע לבררם ולדבקם בקדושה, הרי יכולים היינו לקבל את השפע בטהרתו ישר מצד הקדושה, ולמה הניחו אותנו במקום מלחמה ועבודה קשה כ"כ, עד שאפילו אם נצרה באמת להתעורר בהתלהבות ולעבוד את ה' נהיה מוכרחים לקחת חיזוק וסיוע מהתלהבות שאינה קדושה, ובלא זה לא נוכל להתלהב בעבודתו ית"ש כראוי.

השי"ת רוצה להשפיע לנו אור גדול ואין הכלים המצומצמים שלנו מוכנים לזה

והביאור בזה הוא, דבאמת השי"ת בגדול אהבתו לעם קרבו ייעד להם שכר גדול ונורא, ואור נצחי ליהנות מזיו השכינה באופן נפלא שאי אפשר לבארו ולתארו כלל, ואהבה גדולה זו ואור הנפלא הזה רוצה השי"ת להשפיע לנו כבר בעולם הזה בבחי' 'עולמך תראה בחיך', וכעין מה שאמרו חז"ל (בבא בתרא טז): שהיו צדיקים אשר הטעימן הקב"ה טעם עולם הבא בעולם הזה, ואור זה כולל בתוכו כל השפעות טובות ברוחניות ובגשמיות באופן הנעים

ביותר, והשי"ת רוצה להריק לנו ברכה זו עד שיבלו שפתותינו מלומר די.

אמנם היות שאנחנו בשר ודם העומדים בעולם השפל הזה, והכלים שלנו מצומצמים עד מאד מלהכיל גודל השפע הנורא שרוצה השי"ת להשפיע לנו בגודל אהבתו, ואם יתנו לנו שפע רב כרצונו לא נוכל להכיל רק את מקצתו, ושאר השפע יתפשט בחוץ לכל העולם ולכל הנבראים, כנודע שהחיצונים וכוחות הסט"א עומדים תמיד מוכנים לינק ולקחת לעצמם מן השפע הקדוש אשר גם הם צריכים לקבל חיות משם (כפי שהארכנו רבות שכל חיותו של הסט"א הוא מהקדושה, וזה מורה היות שמו סמאל' שיש בו שם משמות הק' ב"ה שמשם יונק חיותו, ואכמל"ב), ונמצא שכיון שאין ביכולתנו לקבל את רוב הטובה יתאחזו בזה כוחות הטומאה, ויהיה בזה ירידה גדולה ונפילה עצומה אל הקדושה, ובוה בודאי אין חפץ השי"ת, לכן מוכרח כביכול השי"ת לצמצם את גודל השפעתו כדי שלא יינקו החיצונים מזה ח"ו.

אבל באמת יש צער גדול למעלה ממה שאין יכולים להשפיע לנו כראוי, וצריכים אנו להתבונן ולהשכיל למצוא עצה לקבל את השפע כראוי, אף שהוא נעלה ומרומם מאד מכוחותינו ומערכינו, והוא ע"י שנרחיב את הכלים שלנו באופן שנוכל לקבל יותר ויותר שפע אלוקי, וככל שיהיו לנו כלים רחבים לקבל יותר אור וחיות אלוקי באופן הנכון, הרי אנו גורמים בזה שמחה עצומה בגבהי מרומים, ומעתה עלינו להתבונן וללמוד היטב מהי הדרך הנכונה להרחיב את הכלים, על מנת שיהיו ראויים לקבל את השפע הגדול הזה.

ע"י עמידה בנסיון מתעוררים אצל האדם כוחות נעלים ועמוקים המרחיבים דעתו ומהותו

הנה הרחבת כלי הנפש של האדם אינה אלא אהא על ידי שיפתח שער לכוחותיו הגנויים בקרבו, ויוציאם ממעמקי נפשו אל הפועל. כי באמת נתברך האדם בכוחות עצומים, אלא שברך כלל הם גנויים ונעלמים ממנו, עד שאינו מאמין ואינו יודע כלל כי יש בידו כוחות כאלה. אך ככל שמתגלים בו כוחותיו ונעשים פועלים, מתרחבים כליו, ועל ידי כך מוכשר הוא לקבל ביתר שאת מהארת והשפעת הבורא יתברך משמי מרום.

ובזה נבוא לבאר ענין ומהות הנסיונות שמנסה אותנו אבינו שבשמים. ונראה, כי כל הנסיונות והקשיים אינם אלא מתנות מלמעלה, כדי להרחיב כלי נפשינו שיהיו ראויים לקבל ההשפעה וההארה הנמשכות מלמעלה לטובתנו ברוחניות ובגשמיות.

כי הנה כאשר הכל הולך על דרך המלך, ואין לאדם מניעות וקשיים, וכל עבודתו היא מתוך הרחבה ומתוך מנוחה, אזי אינו משתמש אלא במעט מזער מכוחותיו האמיתיים. מה שאין כן, כאשר באים עליו קשיים, אזי כדי לעמוד נגדם מוכרח הוא לשאוב מכוחות נפשו העמוקים ולגלותם, להשתמש בהם להתגבר על המניעות, להגיע אל מחוז חפצו. וככל שמתרחבים הנסיונות, וכל הולך הוא ומגלה עוד ועוד מכוחותיו הגדולים והקדושים שהם מנת חלקו. וככל שמוציא אל הפועל כוחות אלו, מתרחבים על ידי כן כלי נפשו.

ע"ד משל, כשנופלת לאדם מחשבה רעה או התעוררות תאוה שפלה, מוכרח הוא להתחזק ביתר שאת וביתר עוז, ולשאוב כוחות עצומים ממעמקי נפשו, להשתמש בריחאה דקדושה להתגבר על אותו נסיון. ובמלחמה זו מגלה הוא

וימינו תחבקינו - אפי' בלי הכרה והבנה

ניצוצי אורה

ידוע את המובא מהאר"י הק' (שער הכוונות דרושי ר"ה וחג הסוכות) שעל חג הסוכות נאמר הפסוק (שה"ש ב ו) 'וימינו תחבקינו', וצורת הסוכה בשתי דפנות כהלכתן ושלישית אפילו טפה, שהיא דוגמת ג' חלקי היד ששנים ארוכים ופס היד היא קצר, מורה ג"כ על חיבוק.

'חיבוק' מורה על אהבת ה' אלינו על דרך אם המחבכת את בנה והבן מתגדל ומתפתח ע"ז, שכידוע בלי האהבה והחיבוק של האם אי אפשר להתינוק להתגדל ולהתפתח כראוי, וזה מלווה אותו ומעמידו על רגליו למשך ימי חייו.

וכמו שאנו רואים שאף כשאין התינוק מבין באמת מהות אביו ואמו, עכ"ז הוא כרוך אחריהם שהם יחבוקו אותו, והוא צריך לאותה חיבוק ואהבה של אביו אמו בכדי להתגדל כראוי, כן הוא אצל ה' עם בני ישראל, כי הגם שאין אנחנו משיגים את החיבוק שהקב"ה מחבק אותנו, אבל זה מועיל לנו הרבה ואנחנו שואבים מזה השגות התורה, השגות עבודה, והשגות הדעת.

קירבה ומעלה זו הוא לכל ישראל, ולא כמותם הסוברים ש'אתה בחרתנו' נאמר רק על החתם סופר והבעל שם טוב, ורק מפני שאין יכולים למחקו מהסידור אנו אומרים אותו ג"כ... כי באמת ה'אתה בחרתנו מכל העמים' קאי על כל אחד ואחד וכן ה'ותתן לנו ה' אליקינו באהבה! את יום חג הסוכות הזה'.

(מתוך דב"ק לילי א' דסוכות תשפ"ד)

בנפשו כוחות גנוזים, אשר עד עתה לא הרגיש בהם כלל. כי דוקא בשעת מלחמה והתעוררות גדולה בבחינת מסירת נפש מתעוררים באדם כוחות פנימיים נעלים וטהורים. ונמצא, שעל ידי עמידתו בנסיין זה הרחיב את כלי נפשו, והרימים ורוממם, עד שנתרחבו להיות ראויים לקבל שפע גדול וקדוש יותר.

ולכן כשנופל לאדם איזה הרהור רע או שעומד לפניו נסיון קשה של ראייה אסורה וכיו"ב, לא יפול ברוחו לחשוב כמה שפל הוא שכל היום נופלות לו מחשבות ונסייונות כאלו, אלא אדרבה יתחזק ברוחו מאד ויתבונן מה אביו שבשמים דורש וחפץ ממנו, כי רוצים עכשיו לגדלו מאד ולהרחיב את כליו באופן נפלא כדי שיהיה כלי מוכן להיות מאותם הנוחלים לחזות בנועה ה', ואילו רק יעמוד בנסיין בכח גדול יעורר בזה את מעמקי נפשו וירחיב את כלי דעתו וכל הרגשותיו לקבל אור ושפע אלוהי העומד מוכן לו, וממילא ישמח מאד בנסיין זה כי הלא כל עניינה היא בשביל לגדלו ולרוממו ולהכין את כליו לאור ושפע גדול כמבואר, ומה שנראה הוא כרעה וכקושי מלוש בו באמת חסד ה' גדול עד מאד, כי כל תכלית הנסיון הוא שיעורר בעצמו כוחות גדולים על מנת שיהא ראוי לקבל את ההארה הגדולה המוכנה לו.

ואז לא ירא ולא יחת מנסייונות ולא ירך לבבו להתרפות מעבודתו ולהוציא לפועל שאימותיו הנעלות מפאת כל המניעות ולא יבא לחשוב ח"ו כי אין הבורא ב"ה רוצה בעבודתו, כי יבין בדעתו ויחיש בלבבו כי כל זה הוא מתנת הבורא בכדי להעלותו לפסגות רמות ונעלות ושיהיה כלי להשגות נעלות בכדי ליגדל יותר ויותר בעבודתו ובדיקתו אל בוראו.

ההתלהבות מהס"א - שער להשפעה אלוקית

ובזה ביאר גם הענין האמור מהמגיד הגדול ז"ע, כי מה שעובר כל ההשפעה והאור דרך הס"א וחילוליו ומוכרחים לקבל מהם סיוע להתלהבות ועבודת ה' כמבואר הוא דבר המוכרח והוא אך ורק לטובתינו, שכאמור אין לאדם מתחילתו כלים מתוקנים שיוכלו להכיל שפע אלוקי עצום כזה, ואם היו משפיעים עליו שפע זך ונקי ישר מצד הקדושה, היה בא לידי אחיזת החיצונים ח"ו, מחמת שאין כליו מוכנים כל צרכו.

על כן, מאהבתו אותנו, הש"ת משפיע השפע באופן שיבוא דרך הס"א, עד שהאדם מוכרח לעמוד במלחמה, ליטול משם את ניצוצי הקדושה, 'לאכול את הרימון ולהשליך את קליפתו', ולהוציא בלעם מפייה. ובכוח הבירור הזה, ע"י היגיעה והמלחמה, האדם מגלה את כוחותיו הפנימיים ועמקי נפשו הנעלמים, וכליו מתרחבים להיות ראויים לאחוז בשפע האלוהי בטהרתו.

נמצא, שכל עצם סיבוב הדבר שהשפע עובר תחילה דרך הס"א אינו חיסרון אלא תיקון, כדי שהאדם יזכה לקבלו באמת, ובאופן שלא תהיה בו אחיזת החיצונים, ומתוך כך יזכה להתדבק באור ה' בקיום גמור.

גודל נסיונות דורנו וענין אהבה המתעוררת בזמן הגלות

ומדי דברו בענין זה נבאר במקצת גם מה שאנו רואים שהנסיונות והקושיים לעלות בסולם העולה בית קל המה מתגברים מדי יום ביומו, ודייקא בדורינו דור חלוש לערך הדורות הקודמים ש'לנו כ"כ נסיונות בכלל ובעניני קדושה בפרט מה שלא היתה מאז היתה ישראל לגוי, ואפשר לאדם לעבור נסיונות כיוסף הצדיק בשעתו מדי יום ביומו ממש.

וביאר הדבר הוא שכל זה הוא מחמת גודל אהבתו ית' אלינו ורצון העליון לגלות אהבה זו על ידי השפעות והארות עצומות מלמעלה יותר מכל דור אחר מכח זה שאנו עומדים בזמן עקבתא דמשיחא.

ונבאר, כי הן נודע שהש"ת אוהב את בניו עם קרובו באהבה גדולה ועצומה מאד מאד שא"ל לנו לשער ולתאר, אבל מאז שנחרב בית המקדש כביכול אין הש"ת יכול לגלות אהבה זו כראוי וככונן כי גלו הבנים מעל שולחן אביהם ואין אנו יכולים לעלות ולהארות ולהשתחוות לפניו בביתו הגדול והקדוש מקום גילוי אהבתו ביחוד נפלא ועצום. והנה אמרו בזוה"ק (ח"ג טו) שהפסוק 'צדיק כתמר יפרח' (תהלים צב, ג) נאמר על גלות בבל, שהתמר מתעכב מלהפריח פירותיו עד שבעים שנה וכן היה בגלות בבל שהקב"ה המתין עד שתשוב השכינה למקומה אחר שבעים שנה ואז חזר לגלות את אהבתו הגדולה ולהשפיע לה את כל הטוב, עיי"ש. והנה עכשיו אין לנו רק שבעים שנה בלבד של גלות אלא כבר קרוב לאלפיים שנה שכלל ישראל המה בגלות, ואי אפשר כלל לתאר את גודל הגעגועים של אבינו שבשמים לזמן המקווה שתחזור השכינה למקומה בבנין בית המקדש השלישי ויוכל לחזור לגלות את רוב אהבתו לבניו, שכן עכשיו הוא בבחינת עיכוב וצמצום כבר כמעט ב' אלפים שנה שאינו מגלה אהבה צפונה זו ואור הגנוז הזה כמו שאמרו בזוה"ק הנ"ל לענין גלות בבל.

והנה דווקא מחמת טעם זה שאנו כבר בזמן עקבתא דמשיחא ומתקרבים אנו ליום הישועה הגדולה שאז ישפיע הש"ת לנכנסת ישראל את כל הטובה והאהבה, מחמת זה מתגברים הנסיונות ברוחניות עד מאד, כי הש"ת כביכול מלא באהבה גדולה לכל אחד מישראל בפרט ולכנסת ישראל בכלל, והוא כבר מצפה ומייחל לזמן הגאולה שיבוא בקרוב, אבל אנו נתרחקנו עד מאד מחמת אורך הגלות ואין אנו מבינים כלל סוד אהבה גנוזה זו, והש"ת רוצה לתת לנו אורות גדולים ונפלאים כהכנה לגילוי

האהבה הגדולה בביאת משיח צדקנו, אבל אין מי שידע לקחת ולהשיג שפע זה, והש"ת ברוב רחמיו רוצה לעורר אותנו ולכן שולח הוא נסיונות גדולים עד מאד דוקא לדור חלוש זה, כי זה כל רצונו שנצא מן החלישות והשפלות ע"י העמידה בנסיונות שבכך נרחיב את הכלים בנפשו כדי שנוכל לקבל את אור ושפע האהבה הנשפע מן החתן קודשא בריך הוא אל הכלה כנסת ישראל.

וממילא כשאדם מוציא את עצמו מול נסיונות גדולים וקושיים עצומים בדרכו להתדבק אל יוצרו ובוראו צריך להתבונן ולהתאמת בדעתו ושכלו שהכל הוא אך ורק למען גילוי האור הגדול שיהיה בזמן ביאת המשיח, והאדם צריך שלא להיות טיפש ולסוג אחור מחמתם, אלא יזיח חכם לתפוע עוד ועוד אורות גדולים, ואם רואה שיש לו נסיונות ובלבולי היצר צריך לדעת שאדרבה כן היא דרך הקדושה, שכל האור האלוהי עובר דרך קליפות וס"א וכל תפקידו הוא לשברם, ובכח מלחמתו ושבירתו הוא מרחיב את כליו ונעשה מוכשר לעצמו ולכל העולם כולו לקבל את אור של משיח.

עבודת ירח האיתנים על דרך זה

ובזה נבוא לבאר המשך עבודתנו בין כל הני זמנים הגדולים של ירח האיתנים ר"ה, יוה"כ פ' וסוכות. כי הנה כבר הארכנו בזה רבות כי בראש השנה ויוה"כ פ' מתגלה אמיתית פנימיותו ועצמיותו של האדם, היות כי בימים אלו אנו זוכים לעמוד 'לפני ה' ממש וזוכים לקירבה גדולה מאת אבינו שבשמים עד שאנו מרגישים במוחש מציאותו ית"ש, ומשום זה נקל לו לאדם יותר בימים אלו לטוהר ולזכך את עצמו משום שכל עוד שהוא מוציא מכח אל הפועל את עצם עצמיותו הרי הוא נטהר ונודרך ממילא.

ובזה ביארנו מנהג ישראל תורה שמכריזין קודם התפילה ביוה"כ פ' שאנו מתירין להתפלל עם העבריינים, להודיע כי על אף שכל השנה מתנהגים אנו לפעמים, חלילה, כעבריינים זהו רק לפנים, אבל האמת לאמתה הוא שנשמתינו זכה וצוללה וחפיצה לעשות רק את רצון אביה שבשמים ולעבדו בלבב שלם, כמו שאנו נראים ביום הקדוש, שאנו יושבים בבתי כנסיות כל היום מופשטים בכל הבלי העולם הזה ושופכים לבנו בתפילה ותחנונים ושירות ותשבחות בתשוקה וגעגועים לקל חי.

ובזה הארכנו להרגיע נפשות בני ישראל החושבים לעצמם בהני ימים נוראים כשהם יושבים בבית הכנסת ומקבלים עליהם קבלות טובות, שהם מתנהגים עתה בכחש ומרימה שהרי לאחר יום כיפור נשוב ממילא לכסלה חס ושלוש, ויש שבמחשבותיהם נגנב מחשבה "מה אני עושה עכשיו, האם עומדים אנחנו ביום הפורים או ביום כיפורים, את מי אנחנו מרמים כאן, הלוא אנו יודעים שכל הקבלות היוקדות לא יתקיימו, ועל מה ולמה אנחנו עושים עסק כ"כ גדול ואנו שבים בתשובה שלימה, ומקבלים על לעתיד שיהיה מעכשיו כל מעשינו לשם שמים ולעשות נחת רוח ליוצרינו, כשאנו יודעים בבירור שלדאבוננו לא כן הם פני הדברים באמת".

אבל כאמור האמת אינו כן, כי אלו הקבלות טובות שלנו אמיתיות ונאמנות הן, ומגלות ומביעות את רצונו האמיתי, דער אייבערשטער ווייזט א מיט דעם פאר'ן מענטש זעהסט ווער דו ביסט באמת! זעהסט דו אז ווילסט באמת זיין דבוק אין דעם אייבערשטן בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך! דאס דאס איז דאך די מחשבה פון א יעדע איד ר"ה יום הקדוש אין די הויכע זמנים! זעהסטו דאך אז באמת מצד דיר מיט דיין אמת'דיגן שכל וואס דו ביסט באמת, ביסטו א הייליגע ריינע זאך! וממילא אף שאנו יודעים שבמשך השנה כשלא נעמוד בדרגה רמה זו והנסיונות וההסתר יקיפו אותנו מכל הצדדים נתקשה לקיים קבלותינו הטובות שקבלנו עלינו בהאי יומא קדישא, עכ"ל עלינו לקבל הני קבלות טובות בכדי 'זיך צו באקענען מיט די אמת'ע זיך', והני קבלות טובות מורים להאדם עצמו, מי הוא באמת, ולאן אפשר לו להגיע אם הוא רק מתגבר על נסיונות חייו.

בסוכות תשבו שבעת ימים עומק מצוות הסוכה אחר ימי התשובה

ואף אם יתחזק האדם לענות להשטן כאוולתו לאמר: 'אל תבלבל אותי בהבליך, כי אני יודע את מה שהובטח לנו מפי בוראינו (ישעיהו נה, ז) 'עזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וישוב אל ה' וירחמנו ואל אלקינו כי ירבה לסלוח', שתיכף כאשר אנו שבים בתשובה וחוזרים אל חיק אבינו שבשמים, הרי אנו חוזרים להיות בניו אהוביו ופוחת עבורינו דף חדש, ואם זכינו לשוב מתוך עומק הבנתנו על אשר מרדנו בבוראנו אבינו אהובינו, ואנו חשים את כאבו ונושאים בלבנו צער על אשר הכעסנוהו, אזי מתעלה תשובתנו לפנינו ונהפכים לנו עוונותינו לזכויות, ואנחנו מתקרבים אליו עוד יותר כמקדם'. בכל זאת עדיין מקננת במוחנו השאלה, כי הן אמת שכבר נעשינו נקיים מכל מה שעשינו, אבל לב יודע מרת נפשו, והאדם עצמו יודע ועד אשר אף אם אמנם עשה תשובה ביוהכ"פ, אבל בהמשך הזמן ודאי ימצא את עצמו שוב מול נסיונות קשים והסתרות עצומות שהן מנת חלקינו בדורותינו, ובפנימיות לבו יודע שלא יעמוד במדרגה זאת אשר בה הוא עומד עתה למשך הזמן, וכל זה נותן לו תחושה של ריחוק מבוראו ית"ש.

ולבאר הענין, נקדים לבאר מה שפתחנו בו, עומק נועם שיה דברי רבותינו ז"ל במחלוקתם בענין ישיבת בני ישראל במדבר בסוכות, אשר תוכם רצופים אהבה ובינה והשכל, להבהיר לנו את דרכינו דייקא אחר אחר האי יומא דכיפוריא.

ענני הכבוד - שיבה על העננים אחר חטא העגל

כי הנה על קושיית הטור האמור שלכאורה אם מצות ישיבת סוכה הוא נגד ענני כבוד הרי הוא שייך יותר לחודש

המשך בעמ' הבא

בסוכות תשבו שבעת ימים וכו' למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים (ויקרא כג, מג).

רבותינו ז"ל (סוכה יא) נחלקו מה היו אותם הסוכות שישבו בהם אבותינו במדבר, לדעת ר' אליעזר הם ענני הכבוד שהקיפם הקב"ה במדבר ארבעים שנה, ולדעת ר' עקיבא היו סוכות ממש, וכבר כתבו רבותינו הראשונים ז"ל (ראה רוקח הל' סוכה סי' רט) שבעצם לא נחלקו רבי אליעזר ורבי עקיבא במציאות, ולכולי עלמא היה במדבר הן ענני הכבוד והן סוכות ממש.

ידוע קושיית הטור (או"ח סי' תרכ"ה) על שיטת ר' אליעזר שהם ענני הכבוד, דאם כן אמאי נצטוונו לישב בסוכה דווקא בימי תשרי, שהרי תיכף בעת צאת בני ישראל בחודש ניסן כבר הקיפם הבורא ית' בהעננים, וכן ידוע הקושיא (עיין בחת"ס בדרשותיו לסוכות שנת תקפ"ט ד"ה למען ידעו, ועוד רבות) על שיטת ר' עקיבא, דלכאורה מתי היה זמן זה שבני ישראל הוצרכו לסוכות ממש, והרי בכל הארבעים שנה בדרך הליכתם במדבר, היו כולם מוקפים בענני כבוד מלפנים ומאחור, ומדוע היה צורך לעשות סוכות ממש מעצים ואבנים.

סוד חיבור ימי התשובה למצוות הסוכה

נתחיל דברינו בדברי הוזה"ק (אמור ק), הקובע במסמרות שמצות ישיבת סוכה נקבעה דייקא לאחר יום הקדוש ועשרת ימי תשובה, כי רק אחר שזוכים בני ישראל להיות מנוקים מכל עון ופשע אז רוצה אבינו שבשמים לישב ולשמוח עם

המשך מעמ' הקודם

חג הסוכות זמן שמחתנו הנשפע רק מהקדושה וענין שמחת בית השואבה בבית המקדש

ואחר גילוי זה שנתגלה להאדם מהותו האמיתית והרי הוא כלי הראוי להחזיק ברכה, מרעיף עליו השי"ת אורות גדולים ונעלים של אהבה ושמחה בלי גבול, והוא ענין זמן שמחתנו חג הסוכות שבו ימינו ית' מחבקנו בבחינת הסוכה הקדושה, והגם שתמיד צריכה הקדושה ללכת דרך כוחות החיצונים כמבואר לעיל, בזמן נעלה זה אין הדבר כן, כי כאמור כבר נתגלה עצם עצמיותנו וגודל כוחותינו וכלי נפשינו מכח הקירבה אל הרבש"ע לה אנו זוכים בימים אלו, וכמו שרואים בבית המקדש שהעיקר היתה עבודתם של ישראל היוצאים בלולביהם ומכריזים דידן נצח, ונוסף עליו גם ענין השבעים פרים שהקריבו בחג הסוכות נגד שבעים אומות (וזהו ח"ב קפא), והיינו שנתהפך הדבר בחג הסוכות שעכשיו באה אל ישראל ההשפעה מצד הקדושה בטוהרתה ולא יתערב בה זר, ואומות העולם וכוחות הסט"א הם המקבלים מעט מעט מן ההשפעה שנותנים להם ע"י הע' פרים.

ושם בבית המקדש היתה באמת שמחה נוראה ונפלאה בשמחת בית השואבה שהיתה למעלה מגדר אנושי כמו שאמרו במסכת סוכה (גג) שלא ראו שינה בעיניהם בשמחת בית השואבה מרוב השמחה והעבודות הקדושות והנפלאות כל היום וכל הלילה, וכל זה כי נתגלה כוחותיהם

הגדולים ומהות חיותם של כלל ישראל שהוא חיות רוחנית שנעלה מכל ההגבלות ורקדו עם השי"ת שבעה ימים. צא ולמד שהיו שם הרבה רבבות יהודים שבאו לעלות לרגל, ובתוך מקום קטן של בית המקדש רקדו כולם בשמחה עצומה והיה מקום די לכולם, כי כבר מראש השנה ויוכ"פ השי"ת גילה שם את אהבתו הגדולה באור גדול ונפלא ונתבטלו כל המחיצות הגשמיות, ושוב לא היו כתלים גשמיים ושטח גשמי כי אם אור והתלהבות בבחינת 'מקום ארון אינו מן המדה' כמו שהיה ביוהכ"פ שהיו עומדים צפופים ומשתחוים רוחנים, וזה היה מורה על הרחבת כל נפשם של כלל ישראל אז.

ענין שמיני עצרת הבא אחר חג הסוכות

ואחר חג הסוכות איז בא זמן היחוד העצום ביום שמיני עצרת [אשר אז כבר אין שום שייכות לאומות העולם כלל], ומנהג ישראל תורה לעשות אז הקפות, וטעמה היא, משום שיודעים ישראל שקיבלו בזמן שמחתנו השגות גדולות בבחינת אור מקיף שאין להם בהם שום אחיזה, וקיבלו מאור גדול זה בגודל אהבת השי"ת לעם קרובו, לכן עושים הקפות עם הספר תורה לרמוז על אור מקיף נעלם זה שעל ידה מקבלים את

ב. ועבודת נענועי הלולב יתבארו גם כן על דרך זה, כי על הלולב דרשו חז"ל את הפסוק 'צדיק כתמר יפרח', והוא בחינת גענועי הקב"ה ואהבתו לעם ישראל עד שמונע את עצמו מלהשפיע להם עד שיהיו ראויים ויקבלו את השפע נכונן, והרי זה כבחינת הכנה לאהבה הגדולה שתהיה לעתיד. לכן מצינו שאחר חורבן בית המקדש התקין רבי יוחנן בן זכאי שישלו לולב בכל יום זכר למקדש, ודרשוהו מן הכתוב 'ציון היא דורש אין לה' מכלל דבעי דרישה (סוכה מא, א), ועומק הענין הוא שענין הלולב הבא מעץ התמר הוא ממש דוגמת אהבת ה' את כנסת ישראל ומתנענע אל ציון בזמן הגלות, לכן ע"י הלולב אפשר לעורר אהבה זו זכר לאהבת ציון וחיבת ירושלים, והבן.

ג. כמו שאמרו בגמרא (סוכה נה, ב): הני שבעים פרים כנגד מי כנגד שבעים אומות פר יחיד למה כנגד אומה יחידה משל למלך בשר ודם שאמר לעבדיו עשו לי סעודה גדולה ליום אחרון אמר לאוהבו עשה לי סעודה קטנה כדי שאהנה ממך. ובוזה"ק נתבארו הדברים בכ"מ באריכות (ראה ויחי רכא, ב אמור קד, ב).

א ליבטיגקייט
אויף אונזער
עבודה אין די
ימי אלול ותשרי

מב'ק אדמו"ר הגה"ק מקאסוב זצוק"ל

הארות הימים טובים לכל השנה

דודא אורא

צריכים לדעת שכל מה שפעלנו בחודש תשרי נשאר עמנו למשך כל השנה, ואינו רק 'ערליכע פראגראם' שלאחריו 'מפטירין' כדאמול', אלא פעלנו פעולות אמיתיות בנפשנו. וכל עבודתנו בראש השנה, ביום הכיפורים, בסוכות ובשמיני עצרת נחקקה בנפשנו ואינה מסתלקת אחרי החגים. אכן, את הדפנות והסכך הגשמיים סותרים ומניחים לשנה הבאה, אבל החיבוק של ה' יתברך, לה זכינו בימי הסוכות, נשאר אצל כל אחד ואחד מישראל, להאיר לו בכל פרטי חייו במשך כל השנה.

ונראה דבר פלא, שדייקא ביום שמיני עצרת, שבו אנו זוכים ליחוד ולדביקות עוד יותר מאשר ביו"ט סוכות אין אנו יושבים אז בסוכה, אלא נכנסים לאכול ולשבת בתוך הבית. וזה לכאורה היפך השכל, שבשעה שהקרבה גדולה ביותר אין אנו יושבים בצילא דמהימנותא. אלא הענין הוא שאנו ממשיכים את אורות הסוכה לתוך ביתנו, כדי שגם במשך כל השנה, בהיותנו בביתנו ובשאר עניני החול, נוכל להישאר באותו חיבוק של הסוכה ובאותה קרבה לה' יתברך, לה זכינו בימים הקדושים שבחודש זה.

ועל כן, העבודה של שמיני עצרת ושמחת תורה היא להמשיך את כל האורות של חודש תשרי, את כל החיות, הקרבה והחיבוק, אל תוך מציאות חיי היום-יום, כך שיהיה הבית היהודי מואר בגילוי אלוקות, והכל ייעשה בחיות של קדושה, ויהיה ניכר עלינו שבעברנו את חודש תשרי.

(מתוך נעילת החג ש"ת תשפ"ו)

בתוככי ענני הכבוד לאחר חטא העגל ביום ט"ו בתשרי, רואים שהשי"ת כונס אל תוך חיקו וסוכת שלומו ברגע ששבו בתשובה שלימה. ב. מהמציאות של 'סוכות ממש' ראה ראינו שהשי"ת יודע את גודל הנסיונות שהיצר מפיל על האדם, אפילו אחר שרואה בחוש כי גדול ה' ורם הוא, והראיה מאותן של שבת דן שעבדו עבודה זרה למרות כל מה שראו בעיניהם, אבל בתוך כל זה קירבם הבוא בקרבה יתירה כשהקיפם בענני הכבוד. וזה לימוד גדול לדין, שהקב"ה יודע את מצבינו וגודל נסיונותינו, ועכ"ז הוא מקרב אותנו ומאיר עלינו מאורו ית' בכדי לזכות לקירבת אלוקים כי טוב. ויה"ר שנזכה שיתאמתו בקרבנו לימודים הללו בתוך הימים המאירים של זמן שמחתנו, לדעת את אשר לפנינו ולצעוד הלאה בלב מלא בטחון אשר בודאי בשנה הבעל"ט נזכה לעלות מעלות רמות בעבודתנו, ולזכות ע"י הד' מינים ל"דין נצח" (ראה ויקרא רבה אמור ל' ב, וע"ע בתקוני זוהר י"ג טז), להתגבר על יצרנו ולנצח על מלאכתנו - מלאכת הקודש, בבית ה' כל ימי חיינו.

אבל האמת ניתנת להיאמר, דאע"פ שבמושכל ראשון נראה שיש בזכרון הסוכות הללו קטגוריה על ישראל, אכן דוקא זכרון זה הוא המורה לאידך גיסא את רחמי ה' על בניו אהוביו על אף נסיונותיהם הרבים, ודוקא ממהות הני 'חסידי מיכה' למדין אנו גודל אהבת הבורא ית' אלינו בכל מצבינו.

כי הנה מזה עצמו שהיו מרשעי עמנו, שאף אחר שראו את האותות והמופתים ביציאתם ממצרים והגילויים הגדולים במעמד הר סיני, עכ"ז לא שתו לבם לענן ה' שהלך בקרב המחנה ולכל המופתים אשר עשה משה, ובחרו לחצוב בארות נשברות ואף לעזוב את ענני הכבוד מחמת זה, אפשר ללמוד כמה גדול היה כח הסת"א וכוחות הטומאה גם אז.

וממילא יש להבין דאף במדבר בתוך ענני הכבוד היו לישראל נסיונות עצומים והיצר לא עזבם אלא ארב עליהם בכל רגע, ועכ"ז לא מנע מהם הקב"ה את חסדו ואמיתו, וכנס אותם לחסות בצילא דקדושה בריך הוא בתוך ענני הכבוד, כי הקב"ה מבין את גודל הנסיונות שהיצר מביא עלינו בכל עת ובכל רגע, 'און אונזער טאטע פארשטייט זיינע קינדער און זעהט זייערע שוועריגקייטן, און ער ברענגט זיי נאר נענטער צו אים'.

וזה נוסף עז ותעצומות ביותר בדורנו דור עני ואביון, שאין לנו לא ענני כבוד ולא גילוי שכנה ואפס כל חזון, באמור אלינו, שאם בדור דעה דור המדבר זכור לשמוע את קול ה' מדבר מתוך גרונו של משה, והיו מוקפים בכל עת בשכינת עוזו יתברך על ידי ענני הכבוד, עכ"ז נטה נפשם הבהמית של ישראל לתאוות שפלות, והא ראייה שהיו מעטים שהלכו בשרירות ליבם הרע, מה נענה אנו יתמי דיתמי שאנו מצויים בהסתר פנים, ויצרנו הרע בוער תמיד בקרבנו ומסובבנו בנסיונות קשים ומרים עד מאד. אבל מכל מקום דווקא מדור המדבר מבינים אנו אשר למרות הכל עניי השי"ת נשואות אלינו ורוצה בקירבתנו, ומשתוקק שבניו יבואו לחסות בסוכת שלומו להרעיף עליהם רוב אהבה וחבה.

ובאמת רואים אנו בחוש כיצד הקדוש ברוך הוא מאיר ונותן הרגש של קדושה לבני ישראל המתאמצים בעבודתם בתוך כל ההסתרות והנסיונות. וכמו שאנו רואים כיצד יש ליהודים הרגש קודש למצוות החג הקדוש הזה, שבפשטות אין הסבר מהיכן באה התשוקה וההתלהבות הזאת, והלא כבר עבר כל כך הרבה שנים מאז שזכינו לשהות בצלו של אבינו בבית המקדש, שוין אזויפיל יארן וואס מיר זענען נישט אינדערהיים, שוין אזויפיל יארן וואלגערן מיר זיך ארום און זוכן אונזער טאטע, איז אויב אזוי פון וואו האבן מיר די הייליגע הרגשות, תשוקות און התלהבות צו די אלע מצוות?

אלא בהכרח אשר כמו אז - שאותן שעמדו איתן ולא נכנעו להנסיון של עבודה זרה זכו לאור ה' שהאיר עליהם וזכו למדרגות רמות ונעלות, כן עתה - היות שאנו עומדים איתן באמונתנו הצרופה, ואנו עושים כמצווה עלינו, ואיננו מתפעלים מכל הקשיים והחשוכות הסובבים אותנו מכל צד, ממילא מאיר הקב"ה עלינו שמחה וחדוה של מצוה, והשתוקקות וכיסופים לזכות לקירבת אלוקים אמיתית.

אהבה מחודשת ועמידה בנסיון - יסודות הסוכה לדורות

נמצא אתה אומר, שיש בזכירת 'כי בסוכות הושבתי את בני ישראל' ב' ענינים הנוגעים מאד דווקא אחר יום הגדול והנורא של יום הכיפורים א. מהמציאות של שיבת ישראל

ניסן, מצינו שני נביאים שנתנבאו כמעט בסגנון אחד, הלוא הם אדונינו הגר"א ז"ל (פירוש על שיר השירים א, ד) ומשנהו מרן החתם סופר ז"ל (דרשות לסוכות שנת תקצ"ה ד"ה שאלה אשה) שכתבו בקדשם, אשר זכר ענני הכבוד אינם הענני כבוד הראשונים אשר להם זכינו בעת צאתנו מארץ מצרים, אלא הוא מורה וקאי על החזרתנו לענני הכבוד אחר חטא העגל, אשר להם זכינו ביום ט"ו בתשרי.

וזה חשבונם הנעים, כי הנה בלי"ז בתמוז חטאו ישראל בחטא העגל ואז נפלטו מענני הכבוד, ורק אחר מאה ועשרים יום ביום הכיפורים התברשו ממעונים שהקב"ה מחל על חטאם, וה' השלים 'סלחתו כדברך' (במדבר יד, כ), ולמחרת יום הכיפורים הקהל משה את ישראל וצוה אותם על מלאכת המשכן, כמו שכתוב (שמות לה א) 'ויקהל משה את כל עדת ישראל ויאמר אליהם וגו', וכמפורש ברש"י שם שמעשה זה אירע למחרת יום הכיפורים, וכיון שישארל הביאו נדבה בבוקר בבוקר (שם לו, ג) בימי י"ב וי"ג תשרי, ולמחרת ביום י"ד ציוה משה להכריז לכל יבואו עוד נדבה למלאכת המשכן, נמצא אתה אומר, שרק ביום ט"ו תשרי החלו חכמי לב בעשיית ובנין המשכן, ואז האיר ה' את פניו לישראל כמאז, ושב להקיף את ישראל בענני הכבוד.

ולכך נאמר לנו לדורות לעשות סוכה דווקא ביום ט"ו בתשרי - זכר לענני הכבוד, ולא בימי צאתנו ממצרים סמוך לפסח, כי דווקא אחר יום הכיפורים שזוכים אז בני ישראל לתשובה שלימה, על מנת לחזק ברכיים כושלות, שידעו ויבינו שכיון ששבו בתשובה על עוונם אהבת בוראם אליהם הוא כמאז וכמקדם, על כן נצטוונו לישב בסוכה, כי כאמור הוא אות זיכרון לחיבה יתירה שזכינו לה, שהשי"ת שב לפרוס עלינו את סוכת שלומו ושב ורפא לנו, ונתן לישראל 'זמן שמחתנו' - השמחה שהקב"ה קיבל את תשובתם וחפץ בהם, ולא הסיר את אהבתו הישנה מהם.

סוכות ממש - לימוד לעבודת ה' גם בזמן הסתר ונסיונות

אחר שנתבאר ענין זה שהשיבה בצל ענני הכבוד רמז יש בה לתשובת ישראל, הרי השתא נייתי ונחזי גם לצד האחר שהם 'סוכות ממש', שיש במצות ישיבת סוכה התחזקות לבני ישראל דווקא אחר ימי הרחמים והרצון.

והוא בהקדם מה שנראה ליישב את השאלה מתי היה לבני ישראל סוכות ממש במדבר, עפ"י דברי רבותינו ז"ל (מדרש תנחומא כי תצא י, שבצאת ישראל ממצרים, לקח מיכה משבט דן פסל מסכה, והיו רבים שהאמינו בפסלו אותו לאלוה, וכיון שכך, עזבם ה' ודחאם מהצילא דמהימנותא בענני הכבוד, והיו מוכרחים לעשות סוכות ממש כדי להתקיים ולהניצל מזרם וממטר. וממילא, כיון שהיו גם סוכות כאלו במדבר, לבד מענני הכבוד, לכן חושבים בעשיית המצוה גם אותם, כי גם להם חלק בענין של 'כי בסוכות הושבתי' בומן של 'בהוציא אותם מארץ מצרים'.

אבל הדברים מוקשים וזועקים מעצמם, כי אם הסוכות הללו היו מעשיהם של רשעים שהיה הענן פולטם ולא יכלו לבוא להיכל ה', מה להם ולנו שהוטל עלינו חובת 'למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל', על אותם עובדי אלילים שעשו סוכות לעצמם ולא אבו לחסות בצל כנפי השכינה.

קורא יקר: הפצת הגליון תלוי בהשתתפותך
#3 718-400-7750 office@mechonsb.com

מזל טוב ללידינו
הר"ר אברהם משה קלינגער הי"ו
- מחשובי שותפי המכון -
לרגל הולדת הנכדה

זכות עמוד בגליון
ידידינו
הר"ר נפתלי בערגער הי"ו

ניתן להשיג הגליון הי"ו ע"י המכון:

<p>מאנסי ביהמ"ד סאטמאר 1 - לאקער #5 ביהמ"ד הגדול וויזניץ - לאקער #183</p>	<p>בארא פארק בבית מדרשו הגדול קאסוב שומר שבת / סאהש</p>
<p>מאנטריאל ביהמ"ד סאטמאר פארק - לאקער #23</p>	<p>וויליאמסבורג בית מנחם צבי - לאקער #6 בני ברק - לאקער #216</p>
<p>לסדר מוקד הפצה בביהמ"ד או שכונה שלך יש לפנות להמערכת במס' 718-400-7750 x2 office@mechonsb.com או באימייל</p>	

ארויסגעגעבן דורך
מכון
שפ"ה ברורה

פאר הערות והארות, אדער צו באקומען
דעם גליון אויף אימעיל
ביטע רופט אדער שיקט אן אימעיל צו:
beichala@gmail.com